

A kötetből csak egy dolog hiányzik: egy másik kötet. Az, amelyből meg lehetne tanulni mindazt, amit Balázs Géza munkájával elmélyíthetnénk, gyakorolhatnánk. S mivel Nagy Ferenc munkája, amelyre a szerző a bevezetőben utalt, valóban hozzáférhetetlen, ajánljuk helyette az újabban megjelent *Leíró magyar szövegtant*, Szikszainé Nagy Irma munkáját (Osiris, 1999).

Kárpáti Eszter

Feld-Knapp Ilona, Gyergyádesz
Zsuzsanna, Mester Ildikó, Szabó Éva

Entdeckungen **Német nyelvkönyv** **haladóknak felvételi** **feladatokkal**

Nemzeti Tankönyvkiadó,
Budapest, 1999. 184 p

Óriási a kínálat német nyelvkönyvekből még egy-egy alapul vett tudásszint vagy megcélzott korosztály tekintetében is, magyarországi és külföldi kiadóknál egyaránt. Semmi sem indokolja azonban jobban egy tananyag megszületését, mint a mindennapi iskolai oktatásban, nevelésben felmerülő igény. A középiskolás korosztály az, mely már klasszikus értelemben haladó szinten képes elsajátítani egy nyelvet, ugyanakkor hallatlanul fogékony az útmutató eszmék, gondolatok, példaképek iránt. A felnőttek (főként szülők és tanárok) feladata olyan értékeket, egyértelmű és időtálló útravalót adni a 14–18 éveseknek, mellyel felvértezve bátran léphetnek ki az iskolából.

A tanári felelősségtudat csak egyik háttere Feldné Knapp Ilona és három kolléganője összehangolt műhelymunkájának. A másik az a jól átgondolt folyamat, melynek során az anyanyelv-oktatás az olvasást és írást háttérbe szorító beszédközpontúságtól a nyolcvanas évek közepére eljutott a nyelvi közlés, a kommunikáció előtérbe

helyezéséig (Mitteilungsbezogenheit). Eszerint a sikeres nyelvtanulás kiindulási alapjául elsősorban autentikus irodalmi szövegek szolgálhatnak, melyekre alapos feldolgozás (nem fordítás) után épül a szóbeli vagy az írásbeli kommunikáció.

A gimnáziumi és egyetemi oktató-nevelő gyakorlattal rendelkező négy szerző olyan tankönyv írására vállalkozott, mely haladó, akár középfokú nyelvvizsgával rendelkező diákokat intellektuális élményhez juttat gondosan kiválasztott irodalmi szövegek révén. Fejleszti személyiségüket és nem utolsó sorban nyelvtudásukat. Segítségével készülni lehet a felsőfokú nyelvvizsgára és a felvételire is. Hatékonyan fejleszti az olvasás-, a beszéd- és az íráskészséget. Csupán a hallás utáni értés gyakoroltatásához szorul igény szerint kiegészítésre, mivel hanganyag nem készült a könyvhöz.

A mű öt olvasási egységre (Leseinheit), nem pedig fejezetekre vagy leckékre, tagolódik, melyek mindegyike következetesen egy-egy témakörre koncentrálnak valamennyi benne előforduló szövegtípusban és feladatban. Már a munka alapjául szolgáló irodalmi alkotások kiválasztása sem lehetett könnyű, hisz azokra épül nemcsak a tartalmi, hanem a nyelvi feladatok sora is. Óriási figyelemről, sőt tanári rafinériáról tanúskodik azonban az, hogy még a nyelvi feladatok, a kiegészítendő szövegek és a fordítások is az adott tárgykörhöz illeszkednek. A témák: I. Az egyén és saját világa, II. Mi és mások, III. Környezet, természet, technika, IV. Ember, társadalom, állam, V. Emberi kapcsolatok. Az öt egységet követő függelék nem kevésbé informatív és elsősorban a tanító tanárok számára igazi kincsesbánya. Nézzük azonban először a törzsanyagot!

Mind az öt egység két nagy részből áll. Az elsőben irodalmi szövegekre, a másodikban újságcikkekre épül a munka. Az irodalmi szövegek fő célja nem műelemzés, hanem a módszertanilag sokszínű feldolgozás által megvalósuló szövegértés, illet-

ve az olvasmányélményen alapuló személyes véleményformálás.

Sikerült olyan témákat megpendíteni, melyek minden bizonnyal megnyilvánulásra készítetik még a legpasszívabb tizenéves közösséget is. Közben pedig észre sem veszik a tanulók, hogy választ kapnak saját kérdéseikre, több oldalról megismerik egymást és önmagukat, rácsodálkoznak dolgokra, melyekre különben talán legyinteneének (lásd pl. Ilse Bintig: Zeit zum Warten). Így minden bizonnyal megvalósul a szerzők kettős célja: a személyiség és a nyelvi kompetencia egyidejű fejlesztése. – Mivel az irodalom ízlés dolga is, elképzelhető, hogy néhány tanár saját tanulóit ismerve nem „mer” majd vállalkozni Heiner Müller „Das Eiserne Kreuz” című novellájának feldolgozására. Ilyenkor gond nélkül át lehet térni a nyelvi gyakorlatokra, a házi olvasmányra és az újságcikkre, melyek ugyanazt a mondanivalót járkák körül.

Az autentikus irodalmi szöveg feldolgozása után az abban felkínált nyelvi jelenségekre összpontosító „Wie? Warum?” című fejezet következik. Először szürke mezőben rövid, világos, német nyelvű nyelvtani magyarázatot kapunk és utalást a *Duden* megfelelő szócikkére. Ezután tematikailag a törzsanyaghoz kapcsolódó, sokféle típusú, igényes gyakorlat soraközik. Az ismeretlen szavak mindvégig szerepelnek a lábjegyzetekben, a függelékben pedig részletes megoldási kulcs található. A nyelvtan tehát nem progresszíven vonul végig a könyvön, ami lehetővé teszi egyes jelenségek kiragadását és mások elhagyását.

Valamennyi egység első részét témába vágó házi olvasmány zárja íráskészséget fejlesztő feladatokkal. Az egység második felében olvasási készséget fejlesztő újság-

cikk és gyakorlatok, hiányos szövegek (minden egységben öt darab és ötféle), továbbá két fordítás található. Ez a felépítés minden egységre szigorúan érvényes. Némi arányeltolódást csupán az első egység terjedelme jelent, mely maratoni hosszúságával mintha késleltetni akarná a tanulót a továbblépésben. Pedig aligha ez volt a szerzők szándéka!

A filológusi alapossággal összeállított tananyag már említett függeléke külön méltatást érdemel. Itt mutatkozik meg igazán Feldné Knapp Ilona sokéves vezetőtanári tapasztalata és egykori tanárjelölt szerzőtársainak kiváló képzettsége.

A függelék I. része ugyanis úgynevezett „Stundenblatt”-okon részletes, jól követhető tanmenettel és óravázlattal örvendezteti meg a tanító kollégákat. A cél ugyanis nem az – mint némely magas szintű nyelvkönyvnel –, hogy a tanár napokig bújjja a könyvtárat egy-egy órára készülve, hanem hogy a tananyagban való tájékozódáshoz minden segítséget megkapjon és energiáit a tanulókra összpontosítva használja fel. Szintén a tanárt orientálják a tananyagba rajzolt kis csengők, melyek egy-egy 45 perces óra végére figyelmeztetnek; vagy a feldolgozás szociális formáira (egyéni, páros, csoportos, frontális munka) utaló jelek. – A függelék II. részében helyezték el a megoldó kulcsot. Kérdés, hogy szerencsés volt-e a megoldásokat nem egységenként, hanem feladat-típusonként csoportosítani. – A III. rész ismét tanárt és diákot tehermentesítendő közli az írók rövid életrajzát, legfontosabb adatait és műveit.

Bibliográfiai adatok és forrásmegjelölés, valamint néhány kifejező kép található a jól sikerült könyv utolsó lapjain.

Gacs Judit